

План заходів щодо захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА

1. План заходів у нормативно-правовому полі України

План заходів розроблено у зв'язку з п. 40 Переговорної Радю ЄС 21 червня 2024 року. Шляхом інклюзивного процесу, Україна розробила План заходів, який охоплює ключові сфери, передбачені Переговорною рамкою, зокрема: недискримінацію, протидію мові ворожнечі, використання мов національних меншин, освіти мовами національних меншин, ефективні механізми реалізації, звітування та визначення відповідальних інституцій. План заходів забезпечує імплементацію положень Дорожньої карти у сфері верховенства права, передбаченої п. 39 згаданої Переговорної рамки та адресує питання, які Україна представила 17-19 вересня 2024 року під час двосторонньої зустрічі України та Європейської Комісії в рамках здійснення офіційного скринінгу відповідності законодавства України праву ЄС за переговорним розділом 23 як майбутні кроки для заповнення самостійно ідентифікованих прогалин і забезпечення відповідності асцвіs.

План заходів доповнює законодавчу базу України щодо забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України, оновлену відповідно до міжнародних зобов'язань України та стандартів Ради Європи впродовж 2022 — 2024 рр. і за підсумками консультацій з громадянським суспільством, зокрема з особами, які належать до національних меншин (спільнот), на центральному та локальному рівнях у різних форматах.

Основу національного законодавства України щодо національних меншин (спільнот) України становить Закон «Про національні меншини (спільноти) України» (далі — Закон), ухвалений 13 грудня 2022 року на заміну Закону «Про національні меншини в Україні» № 2495-ХІІ від 25.06.1992, який був чинним впродовж 1992—2022 роки, а також підзаконні нормативно-правові акти. Закон належним чином враховує рекомендації Європейської комісії «За демократію через право», а також пропозиції національних меншин (спільнот) України. Зокрема, поданням Урядом пропозицій змін до цього Закону у грудні 2023 року передувала зустріч Прем'єр-міністра України з особами, які належать до національних меншин (спільнот) України, за участі представників Уряду та Верховної Ради України.

Основними нормативно-правовими актами, ухваленими задля імплементації Закону, є такі:

- Методологія використання мов національних меншин (спільнот) України в населених пунктах, в яких традиційно проживають особи, які належать до національних меншин (спільнот) України, або в яких такі особи складають значну частину населення (затверджена постановою КМУ № 181 від 09.02.2024);
- Порядок визначення переліку населених пунктів, в яких традиційно проживають особи, які належать до національних меншин (спільнот) України, або в яких такі особи складають значну частину населення (затверджений постановою КМУ № 257 від 04.03.2024);
- Перелік мов національних меншин (спільнот) та корінних народів України, яким загрожує зникнення (затверджений постановою КМУ № 670 від 07.06.2024);
- Положення про Раду громадських об'єднань національних меншин (спільнот) України (затверджене наказом Державної служби України з етнополітики та свободи совісті (далі – ДЕСС) № Н-86/12 від 02.10.2023);
- Порядок утворення та функціонування Центру національних меншин (спільнот) України (затверджений наказом ДЕСС № Н-18/12 від 02.02.2024).

Зазначені нормативно-правові акти розроблялися на підставі даних Всеукраїнського перепису населення 2001 року. З огляду на повномасштабну російську агресію, прийняття рішення про проведення наступного Всеукраїнського перепису населення можливе лише після припинення чи скасування воєнного стану, введенного в Україні.

Стратегічна рамка державної політики та конкретні заходи щодо забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України визначені Державною цільовою національно-культурною програмою «Єдність у розмаїтті» на період до 2034 (далі - Державна цільова програма) (затверджена розпорядженням КМУ № 850-р від 26.09.2023).

Ця Державна цільова програма має на меті створення сталих інституційних умов на загальнодержавному та регіональному рівні для задоволення потреб та ефективної реалізації прав і можливостей осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України, а також сприяння зміцненню соціальної стійкості, згуртованості та загальнонаціональної єдності українського суспільства.

В Україні діє окрема стратегічна рамка щодо осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України: Стратегія сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать до ромської національної меншини, в українському суспільстві на період до 2030 року. (затверджена розпорядженням КМУ № 866-р від 28.07.2021), розроблена з урахуванням нового Ромського стратегічного рамкового документа Європейського Союзу для рівності, інклюзії та участі на 2020-2030 роки. Задля її виконання

ухвалено План заходів на 2024—2025 роки з реалізації Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать до ромської національної меншини, в українському суспільстві на період до 2030 року (затвердженій розпорядженням КМУ № 1197-р від 22.12.2023), розроблений у консультаціях з представниками ромської національної меншини (спільноти) України. На локальному рівні ухвалено регіональні плани заходів з урахуванням специфіки становища, потреб та етнокультурних особливостей осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України (затверджуються відповідними державними адміністраціями).

Так, Державна цільова програма та стратегічні документи щодо осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України співвідносяться із вказаним просктом Плану заходів та утворюють систему, що спрямована на підтримку національних меншин і культурного розмаїття в Україні. Вказаний план виконує роль координаційного документа та включає заходи, які мають виконуватися постійно та містяться в Державній цільовій програмі та Плані заходів на 2024 - 2025 роки з реалізації Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать до ромської національної меншини, в українському суспільстві на період до 2030 року, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1197-р. Також, вищезазначені документи забезпечують послідовність державної політики щодо захисту прав національних меншин (спільнот) та збереження культурного розмаїття. Документи спрямовані на забезпечення інклюзії, толерантності та соціальної справедливості, доповнюють одне одного, створюючи рамки для реалізації коротко-, середньо- та довгострокових заходів. Завдяки їхній консолідації Україна має можливість забезпечити рівноправність для всіх своїх громадян, незалежно від етнічного походження.

Для забезпечення прав корінних народів України розроблена спеціальна законодавча рамка: Закон України «Про корінні народи України» № 1616-IX від 1 липня 2021 року та підзаконні нормативно-правові акти на його виконання, зокрема щодо правового статусу представницького органу корінного народу України, а також низка документів стосовно підтримки кримськотатарської мови.

Цей План заходів стосується представників різних етнічних ідентичностей України, включаючи національні меншини (спільноти) України та корінні народи України (з урахуванням статусу корінних народів за міжнародним правом). Він доповнює Державну цільову програму шляхом консолідації та посилення практичних кроків у визначених нею окремих сферах, зокрема, протидії дискримінації, використання мов меншин та освіти мовами меншин, а також додавання нової: протидії мові ворожнечі. Визначені цим Планом заходів сфери відповідають згаданому раніше п. 40 Переговорної рамки. Разом із тим, ураховуючи зазначене, окремі питання, зокрема щодо забезпечення реалізації права на свободу віросповідання, майнових прав, захищаються поза межами цього Плану заходів.

2. Опис поточного стану справ та формулювання проблем

Україна забезпечує та гарантує захист прав і свобод осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України через комплекс заходів, спрямованих на збереження їхньої самобутності, підтримку і розвиток культурної та мовної ідентичності, а також інтеграцію у суспільне життя. Ці зусилля ґрунтуються на міжнародних стандартах прав людини, закріплених у таких документах, як: Загальна декларація прав людини (1948 р.), Конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р.), Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (1992 р.), Рамкова конвенція про захист національних меншин (1995 р.) та національних документах, зокрема Конституції України (1996 р.), Законі України “Про національні меншини (спільноти) України” (2022 р.), Законі України “Про освіту” (2017 р.), “Про вищу освіту” (2014 р.), “Про повну загальну середню освіту” (2020 р.), Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать до ромської національної меншини, в українському суспільстві на період до 2030 року. Закон України «Про медіа» (2023). У Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать до ромської національної меншини, в українському суспільстві на період до 2030 року вперше визначено поняття мова ворожнечі відносно національних меншин.

Також, представники України входять до Комітету експертів Ради Європи з питань ромів і мандрівників (ADI-ROM), який діє в рамках Керівного комітету з питань боротьби з дискримінацією, різноманітності та інклюзії (CDADI).

У 2024 році в рейтингу World Justice Project Index of the Rule of Law Україна посіла 59-те місце зі 142 країн щодо основних прав і 36-те місце зі 142 країн щодо рівного ставлення та недискримінації. Також у 2023 році Україна приєдналася до EQUINET - асоціації органів з питань рівності, які борються з дискримінацією на національному рівні, що демонструє відданість України цінностям прав людини, справедливості та рівності, попри війну за незалежність, а також свідчить про визнання європейською спільнотою боротьби України за рівні прав та сприяння захисту прав національних меншин (спільнот).

Водночас, повномасштабна російська агресія, що триває з 2022 року, докорінно змінила етнічний і мовний ландшафт України. Військові дії, окупація та вимушене переселення мільйонів громадян поставили нові виклики перед державною політикою щодо національних меншин (спільнот) та корінних народів України. Згідно з даними УВКБ ООН, за кордоном залишаються близько 6,5 мільйонів українців. На тимчасово окупованих територіях проживає значна кількість представників національних меншин (спільнот), корінних народів України, зокрема кримські татари (Херсонська, Луганська області), болгари (Запорізька область), греки (Донецька область), роми (Донецька, Луганська області), турки-месхетинці (Херсонська, Донецька області), що зазнають систематичної дискримінації та переслідувань. На тимчасово окупованих територіях за даними міжнародних організацій з боку російської федерації фіксуються акти урбіциду, незаконні фільтрації, викрадення, катування, сексуальне та гендерно зумовлене насильство, утримання, вбивства, страти, політично мотивовані переслідування, знищення культурної самобутності,

права на національну ідентичність. Російська агресія загрожує знищенню культурної та мовної спадщини національних меншин (спільнот) і корінних народів України. Постраждали матеріальні та нематеріальні основи їхньої ідентичності: історичні місця, культові споруди, культурні об'єкти, а також відбулися безповоротні втрати носіїв локальних культур. Це ускладнює відродження етнічної ідентичності.

Особливо болісно наслідки війни відчуває ромська національна меншина (спільнота) України, яка ще до бойових дій страждала від соціальної ізоляції, дискримінації та економічних труднощів. Згідно з даними ромських організацій понад 70 тис. ромів стали біженцями та наразі перебувають поза межами України. Згідно з інформацією викладеною у Спеціальній доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо дотримання прав національних меншин (спільнот) та корінних народів України в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України майже 30 тисяч ромів в Україні не мають відповідних ідентифікаційних документів, що може призводити для переміщених членів національної меншини (спільноти) до проблем із доступом до гуманітарної допомоги, доступом до притулку.

Незважаючи на виклики повномасштабної війни, Україна докладає системних зусиль для посилення захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України, створення умов для їхньої вільної самореалізації та збереження культурної ідентичності, а також боротьби з проявами дискримінації.

Так, у продовження кроків попередніх років розроблено зазначений План заходів, який сприятиме досягненню наступних цілей:

- посилення інституційної спроможності органів державної влади щодо захисту прав національних меншин (спільнот); *(Стратегічна ціль 1 та 3)*
- популяризації культурного розмаїття через медіа та громадські заходи; *(Стратегічна ціль 6 та 9)*
- урегулюванню нормативно-правової бази спрямованої на захист від дискримінації, нетерпимості, мови ворожнечі прав національних меншин (спільнот) України; *(Стратегічна ціль 1 та 4)*
- створення уніфікованої методології для моніторингу та оцінки поширення мови ворожнечі; *(Стратегічна ціль 4)*
- забезпеченню інклюзивного представництва представників національних меншин (спільнот) України у органах державної влади для врахування їхніх інтересів у процесі прийняття рішень; *(Стратегічна ціль 2)*
- забезпечення права на освітню та мовну ідентичність представників національних меншин (спільнот), корінних народів України; *(Стратегічна ціль 5, 7, 8 та 9)*
- подоланню наслідків війни, зокрема забезпечення рівності та справедливості у регіонах із значним представництвом національних меншин (спільнот) та корінних народів України, які зазнали серйозних соціально-економічних викликів через повномасштабну агресію російської федерації проти України. *(Стратегічна ціль 8 та 9)*

3. Процес підготовки плану

Цей План заходів було розроблено ДЕСС у взаємодії з іншими органами виконавчої влади, правоохоронними та судовими інституціями, Уповноваженим ВРУ з прав людини, парламентом, а також за підсумками інклюзивного та відкритого залучення осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України.

На першому етапі ДЕСС розробила проєкт цього Плану заходів спільно з іншими органами виконавчої влади та посадовими особами.

На другому етапі проєкт Плану заходів було опрацьовано у процесі **інклюзивних та відкритих консультацій з особами, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України**. З метою забезпечення таких консультацій ДЕСС оприлюднила проєкт Плану заходів на своїх інформаційних ресурсах та додатково розіслала мережею контактів громадських об'єднань національних меншин (спільнот) України. План заходів було опрацьовано:

- в межах Ради громадських об'єднань національних меншин (спільнот) України;
- впродовж трьох зустрічей з особами, які належать до національних меншин (спільнот) та корінними народами України;
- за підсумками розгляду письмових пропозицій від 19 громадських об'єднань національних меншин (спільнот) та корінних народів України.

Окрім цього, при розробці цього Плану заходів було враховано важливе значення **місцевого самоврядування** у згуртованості українського суспільства та реалізації прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот). Для цього було проведено зустрічі з органами місцевого самоврядування.

Залучення **громадянського суспільства** загалом було здійснено через процедуру консультацій з громадськістю, у межах якої усі представники громадянського суспільства могли висловити свої зауваження та пропозиції щодо Плану заходів.

До обговорення та узгодження Плану заходів було залучено Верховну Раду України, що демонструє єдність уряду, парламенту та громадянського суспільства у забезпеченні умов згуртованості українського суспільства та реалізації прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України. Зокрема, проєкт Плану заходів було обговорено на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин.

На третьому, завершальному, етапі ДЕСС консолідувала усі пропозиції та зауваження щодо проєкту Плану заходів та підготувала узгоджену версію. Після погодження усіма причетними інституціями План заходів було затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України.

4. Джерела фінансування Плану заходів

Джерелами фінансування заходів, за винятком завдань, що стосуються правотворчої діяльності, для реалізації Плану є кошти державного та місцевих бюджетів та з інших не заборонених законодавством джерел. Фінансове забезпечення реалізації Плану здійснюється також із застосуванням можливостей фінансової та технічної допомоги, яку надають Україні міжнародні фінансові установи, міжнародні організації та іноземні держави. Технічна допомога може бути залучена як експертна допомога, необхідні матеріальні ресурси або кошти, виділені на цільові потреби.

5. Моніторинг та оцінка реалізації

Цей План заходів визначає стратегічні цілі за різними сферами суспільних відносин, досягнення яких передбачає ряд операційних цілей. Реалізація операційних цілей відбувається через поставлені завдання. Виконання завдань передбачає ряд заходів. Імплементация заходів визначає стан виконання завдання.

Робота з реалізації заходів за всіма напрямками розпочинається з моменту затвердження Плану та здійснюється протягом всього періоду для виконання у визначені строки. Стан виконання завдань у межах операційної цілі визначає її реалізацію. Досягнення операційних цілей в межах стратегічної цілі вказує на реалізацію останньої. Успішність у досягненні визначених стратегічних цілей ідентифікує стан імплементатії цього Плану заходів загалом.

Моніторинг імплементатії цього Плану заходів покладається на ДЕСС як центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері міжнародних відносин, релігії та захисту прав національних меншин в Україні. Щопівроку ДЕСС оприлюднює проміжний звіт про виконання цього Плану заходів на своїх офіційних ресурсах та пропонує його до розгляду Раді громадських об'єднань національних меншин (спільнот) України відповідно до повноважень. За результатами моніторингу, а також рекомендацій моніторингових місій... (у разі необхідності) будуть готуватись пропозиції щодо коригування строків та завдань плану заходів.

Операційна ціль 1.1: Ефективний правовий захист від дискримінації забезпечено через нові механізми в законодавстві та професійну підготовку працівників відповідальних інституцій щодо протидії “нетерпимості” і підвищену обізнаність постраждалих про їхні права

Орган відповідальний за операційну ціль: МВС

Результати виконання цілі					Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)			Заходи	Виконавці
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027				
1. Нормативно-правове врегулювання питання протидії дискримінації з метою визначення злочинів “нетерпимості” та визначення кримінальної та адміністративної відповідальності за правопорушення з мотивів нетерпимості	Кількість прийнятих нормативно-правових актів	0	1	-	-	1. Удосконалення нормативно-правового забезпечення щодо запобігання дискримінації та злочинам на ґрунті ненависті з метою узгодження термінології Закону про засади запобігання та протидії дискримінації, Кримінального кодексу, Кодексу про адміністративні правопорушення, спрямованого на: - визначення вчинення кримінального правопорушення з мотивів нетерпимості (включаючи расизм та ксенофобію) як обтяжуючої обставини; - закріплення кримінальної відповідальності за публічні заклики до насильства з мотивів нетерпимості (включаючи расизм та ксенофобію), у тому числі для юридичних осіб.	МВС, Нацполіція, Генерального офіс прокурора (за згодою), Мін’юст, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою), ДЕСС		

	Кількість запроваджених уніфікованих систем класифікації злочинів, скоєних з мотивів нетерпимості	0	-	1	-	2. Розроблення єдиного формату для збору інформації щодо злочинів з мотивів нетерпимості відповідно до Рамкового рішення Ради ЄС 2008/913/JHA	МВС, Нацполіція, Офіс Генерального прокурора (за згодою)
2. Підвищення рівня обізнаності та професійних компетентностей працівників правоохоронних органів та суду з метою посилення їх спроможності реагувати на випадки дискримінації та злочини вчинені на ґрунті ненависті	Кількість розроблених навчальних програм для правоохоронних органів Кількість проведених тренінгів Кількість працівників, які пройшли навчання Кількість працівників правоохоронних органів, які пройшли навчання (відсотковий показник)	0 0 0 0	1	-	1	1. Розроблення та проведення навчальних програм для працівників поліції та прокуратури з метою уніфікації практики щодо розгляду злочинів з мотивів "нетерпимості" 4 10% 15%	МВС, Нацполіція, Офіс Генерального прокурора (за згодою), Національна академія внутрішніх справ (за згодою), Тренінговий центр прокурорів України (за згодою)

	Кількість розроблених навчальних програм для працівників судової системи	0	1	-	1	2. Розроблення навчальних програм та проведення тренінгів для суддів	Національна школа суддів (за згодою), Вища рада правосуддя (за згодою)
	Кількість проведених тренінгів	0	-	4	4		
	Кількість працівників судової системи, які пройшли навчання (відсотковий показник)	0	0%	5 %	5 %		
	Кількість створених практичних посібників	0	1	-	-		
						3. Розроблення практичних посібників для розслідування злочинів в мотивованих “нетерпимістю”	МВС, Нацполіція, Офіс Генерального прокурора (за згодою), Національна академія внутрішніх справ(за згодою), Тренінговий центр прокурорів (за згодою)
	Операційна ціль 1.2: Забезпечення дотримання вимог законодавства про запобігання та протидію дискримінації та посилення спроможності державних органів у запобіганні та протидії дискримінації за етнічною, мовною та расовою ознаками						
	Орган відповідальний за операційну ціль: НАДС						
	Результати виконання цілі						
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці
1. Підвищення рівня обізнаності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування про вимоги законодавства про запобігання та протидію дискримінації, зокрема за ознаками	Кількість акредитованих/погоджених програм підвищення кваліфікації з питань запобігання та протидії дискримінації	0	-	1	-	1. Розроблення, затвердження, акредитація/погодження програм підвищення кваліфікації з питань запобігання та протидії дискримінації	НАДС, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)

расового, етнічного походження, мовними ознаками, шляхом підвищення їхньої кваліфікації	протидії дискримінації за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками	0	-	25	50	2. Проходження програм підвищення кваліфікації з питань запобігання та протидії дискримінації за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками	НАДС	за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками
2. Підвищення рівня обізнаності педагогічних працівників закладів освіти щодо вимог законодавства про запобігання та протидію дискримінації, зокрема за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками, шляхом підвищення їхньої кваліфікації	Кількість державних та посадових осіб місцевого самоврядування, які пройшли підвищення кваліфікації відповідними програмами	0	-	10	10	1. Проходження педагогічними працівниками підвищення кваліфікації з питань запобігання та протидії дискримінації за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками	місцеві органи управління освітою, заклади післядипломної педагогічної освіти, Державна установа "Український інститут розвитку освіти", МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою), ДЕСС	
3. Підвищення професійної компетентності/кваліфікації працівників надавачів соціальних послуг щодо вимог законодавства про запобігання та протидію дискримінації, зокрема за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками	Кількість працівників надавачів соціальних послуг, які пройшли відповідну підготовку, підвищення кваліфікації	0	-	25	50	1. Проходження підготовки, підвищення кваліфікації працівників надавачів соціальних послуг щодо дотримання вимог законодавства про запобігання та протидію дискримінації, зокрема за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками	Мінсоцполітики, обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації)	

Операційна ціль 1.3: Забезпечення регулярного діалогу з країнами-членами ЄС щодо забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України, з урахуванням практик та законодавства держав-членів Європейського Союзу у цій сфері

Орган відповідальний за операційну ціль: ДЕСС

Результати виконання цілі			Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)				Виконавці
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	
1. Вжити заходів з відновлення роботи міждержавних двосторонніх комісій з питань захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) (Міжурядова українсько-німецька комісія із співробітництва у справах осіб німецького походження, які проживають в Україні, Змішана міжурядова Українсько-Румунська комісія з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин та Змішана українсько-угорська комісія з питань забезпечення прав національних меншин)	Кількість двосторонніх комісій, які відновили роботу;	0	1	1	1	1. Оновлення складу українських частин комісій;	
	кількість проведених засідань	0	2	2	2	відновлення практики регулярних засідань, як українських частин так і двосторонніх комісій	
	Кількість укладених угод/домовленостей щодо поглиблення співпраці	0	1	2	2	2. Забезпечення належного виконання укладених угод та двосторонніх домовленостей України з країнами-членами ЄС у сфері забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України	
	Кількість проведених робочих зустрічей	0	-	1	2	3. Опрацювання питання створення двосторонніх комісій з питань захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот), з іншими країнами етнічного споріднення	
2. Продовження діалогу з країнами етнічного споріднення щодо заходів для захисту прав осіб, які належать до відповідних національних меншин (спільнот) України, на основі принципів, закладених у	Кількість проведених заходів	-	4	4	4	1. Проведення заходів міжнародного характеру з вищими посадовими особами країн етнічного споріднення, які є членами ЄС, з питань забезпечення реалізації прав осіб, які належать до відповідних	
						МЗС, ДЕСС, МОН	

переговорній рамці щодо вступу України до ЄС						національних меншин (спільнот) України	
3. Врахування висновків та рекомендацій Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин	Кількість врахованих висновків та рекомендацій	0	-	1	-	1. Імплементація висновків та рекомендацій Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин	ДЕСС, МКСК, МОН, МЗС

Стратегічна ціль 2: Удосконалення механізмів забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України під час реалізації державної політики, у тому числі на місцевому рівні

Операційна ціль 2.1: Підвищення якості управлінських рішень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань, що стосуються прав, свобод та інтересів осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України

Орган відповідальний за операційну ціль: ДЕСС

Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)					
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці
1. Запровадження та забезпечення дієвого функціонування інституту радників з питань забезпечення реалізації прав осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України	Кількість прийнятих рекомендацій	0	1	-	-	1. Прийняття, імплементація та поширення рекомендацій щодо утворення посад радників з питань ромської національної меншини (спільноти) України на регіональному та місцевому рівнях	ДЕСС
	Кількість проведених заходів	0	1	2	2	2. Проведення заходів з підвищення рівня професійної компетентності та фахової обізнаності радників з питань забезпечення реалізації прав осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України	ДЕСС, обласні адміністрації, Київська міська адміністрація (військові Уповноважений

									Верховної Ради України з прав людини (за згодою)
Операційна ціль 2.2: Посилення співпраці місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями національних меншин (спільнот) України під час вирішення питань забезпечення реалізації прав і свобод осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України									
Орган відповідальний за операційну ціль: ДЕСС									
Результати виконання цілі									
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці		
1. Удосконалення механізму взаємодії між місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та особами, які належать до національних меншин (спільнот) України, з питань забезпечення їхніх прав і свобод	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	-	1	-	1. Розроблення та прийняття законопроектів про внесення змін до Закону України "Про національні меншини (спільноти) України" щодо визначення порядку утворення, діяльності, прав та обов'язків дорадчих органів з питань національних меншин (спільнот) України.	ДЕСС, ВРУ		
	Кількість прийнятих Верховною Радою України нормативно-правових актів								
	Кількість нормативно-правових актів	0	-	-	1	2. Розроблення та затвердження типового положення про консультативний, дорадчий, інший допоміжний орган з питань національних меншин (спільнот) України спрямованих на ефективну	ДЕСС		

						взаємодію між органами місцевого самоврядування, обласними та районними державними адміністраціями, з представниками національних меншин (спільнот) України в місцях їх компактного проживання	
	Кількість проведених заходів	0	-	1	3. Проведення щорічних заходів для членів консультативних, дорадчих, інших допоміжних органів з питань національних меншин (спільнот) України з метою обміну досвідом, найкращими практиками вирішення питань національних меншин (спільнот) України	ДЕСС	
Операційна ціль 2.3: Забезпечення прав національних меншин (спільнот) на доступ до суспільно-важливої інформації та публічних послуг							
Орган відповідальний за операційну ціль: ДЕСС							
Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)					
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці
1. Удосконалення механізму взаємодії між місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та особами, які належать до національних меншин (спільнот) України, з питань доступу до суспільно-важливой інформації та публічних послуг	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Ради Верховної України	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття законопроекту про внесення зміни до Закону України "Про національні меншини (спільноти) України" щодо можливості органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій комунальної форми власності надавати послуги та взаємодіяти як державною мовою, так	ДЕСС, НАДС, ВРУ

						і мовою національної меншини, наприклад: ● під час добору посадових осіб, працівників однією з кваліфікаційних вимог зазначати володіння мовою відповідної національної меншини (спільноти); ● сприяти професійній підготовці посадових осіб, працівників щодо оволодіння ними мовою відповідної національної меншини (спільноти); ● шляхом можливості використання місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами поряд із державною мовою мови відповідної національної меншини (спільноти) у взаємовідносинах з особами, які належать до національних меншин (спільнот) України	
2. Підвищення рівня професійної підготовки посадових осіб, працівників щодо оволодіння ними мовою відповідної національної меншини (спільноти) України	Кількість працівників органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади в адміністративно-територіальних одиницях, в яких традиційно проживають особи, які належать до національних меншин (спільнот), або в яких такі	0	-	5%	10%	1. Проходження посадовими особами органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади навчання за відповідними мовними програмами з вивчення мов національних меншин	Органи місцевого самоврядування, місцеві органи виконавчої влади

	особи складають значну частину населення, які пройшли навчання за відповідними мовними програмами (відсотковий показник)	0	1				
3. Забезпечення доступу осіб, які належать до національних меншин (спільнот), до нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття законопроекту про внесення змін до Закону України "Про національні меншини (спільноти) України" щодо можливості дублювання мовою національної меншини (спільноти) в адміністративно-територіальних одиницях, в яких традиційно проживають особи, які належать до національних меншин (спільнот), або в яких такі особи складають значну частину населення, нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування	ДЕСС, ВРУ
4. Розширення можливості надання особам, які належать до національних меншин (спільнот) України, медичних та інших видів послуг мовою відповідної національної меншини (спільноти)	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття законопроекту про внесення змін до Закону України "Про національні меншини (спільноти) України" щодо можливості використання мови національної меншини (спільноти) для: - надання медичної допомоги; - забезпечення догляду в будинку-інтернаті для осіб з інвалідністю; - надання допомоги в ситуації, небезпечній для життя чи здоров'я.	ДЕСС, ВРУ

Результати виконання цілі

Результати виконання цілі			Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)				
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці
1. Розширення можливості для представників національних меншин (спільнот) на політичне представництво	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	-	-	1	1. Розробка законопроекту про внесення змін до виборчого законодавства щодо розширення можливостей для представників національних меншин (спільнот) бути обраними до парламенту з урахуванням кращих практик країн-членів ЄС та стандартів Ради Європи	Мін'юст, ЦВК, ДЕСС, ВРУ
2. Розширення можливості використання мов національних меншин (спільнот) під час загальнодержавних та місцевих виборів	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	1	-	-	2. Розроблення та прийняття законопроекту про внесення змін до законодавства України щодо розширення можливості використання мов відповідних національних меншин (спільнот) під час передвиборної агітації на загальнодержавних та місцевих виборах.	Мін'юст, ЦВК, ДЕСС, НАЗК, ВРУ
3. Посилення ролі Ради громадських об'єднань національних меншин (спільнот) у обговоренні суспільно важливих питань, пов'язаних з забезпеченням прав національних меншин (спільнот) України	Кількість нормативно-правових актів	0	1	-	-	1. Розширення прав і повноважень Ради громадських об'єднань національних меншин (громад) до представницького консультативно-дорадчого органу при Президенті України на основі призначення представників кожної національної меншини за принципом «знизу-вгору».	ДЕСС
	Кількість зустрічей	3	3	3	3	2. Проведення на постійній основі системного діалогу з Радою громадських об'єднань національних меншин (спільнот) органами	ДЕСС, міністерства, центральні органи виконавчої влади та інші органи

Кількість зустрічей	0	1	1	1	1	державної влади, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування	державні органи, обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)
	3. Продовження практики залучення членів Ради громадських об'єднань національних меншин (спільнот), представників інших організацій національних меншин (спільнот) до участі у візитах, зустрічах, інших заходах з представниками «материнських» країн в Україні, а також у міжнародних заходах, які проводяться в Україні, для просування актуальних питань зовнішньої політики України						ДЕСС, МЗС, інші міністерства, інші центральні органи виконавчої влади та державні органи
	0	-	1	1	1	4. У разі доцільності передбачити залучення членів Ради громадських об'єднань національних меншин (спільнот) України до проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених громадськими об'єднаннями національних меншин (спільнот) України, для виконання (реалізації) яких відповідно до Закону України «Про національні меншини (спільноти) України», Державної цільової національно-культурної програми «Єдність у розмаїтті» на період до 2034 року, надається фінансова підтримка за рахунок коштів Державного бюджету України, як спостерігачів	ДЕСС

Стратегічна ціль 3: Державна політика у сфері національних меншин (спільног), корінних народів України ефективно реалізується на місцевому рівні

Операційна ціль 3.1: Забезпечення інституційної спроможності Державної служби України з етнополітики та свободи совісті ефективно реалізувати державну політику у сфері національних меншин (спільног), корінних народів України, на місцевому рівні Орган відповідальний за операційну ціль: ДЕСС						
Найменування завдання		Результат виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)		
Найменування завдання	Індикатор виконання завдання	Початкове значення	2025 2026 2027			Виконавці
1. Розбудова системи територіальних органів ДЕСС	Кількість затверджених нормативно-правових актів, що регулюють повноваження, порядок діяльності та процедури взаємодії територіальних органів ДЕСС на місцевому рівні	0	-	-	1	1. Забезпечення створення чіткої нормативно-правової бази для функціонування територіальних органів ДЕСС та їх ефективної взаємодії з місцевими органами виконавчої влади з метою реалізації завдань захисту прав національних меншин і корінних народів
	Кількість створених територіальних органів ДЕСС	0	-	-	24	2. Утворення територіальних органів ДЕСС
2. Посилення інституційної спроможності ДЕСС для ефективної реалізації політики у сфері прав національних меншин, міжнаціональних	Кількість посад	0	3	-	-	1. Створення у складі Відділу етнополітики ДЕСС окремого сектору з питань запобігання та протидії антисемітизму, а також забезпечення реалізації прав ромів
						ДЕСС, Мінфін
						ДЕСС

відносин, запобігання та протидії антисемітизму, а також європейської інтеграції	Кількість посад	0	6	-	-	2. Створення в апараті ДЕСС окремого структурного підрозділу з питань європейської інтеграції та міжнародного співробітництва, до компетенції якого належить гармонізація політики, зміцнення міжнародного партнерства та підтримка євроінтеграційних процесів України	ДЕСС
3. Підвищення рівня поінформованості населення про повноваження та модальності діяльності ДЕСС та її територіальних органів у сфері національних меншин (спільнот), корінних народів України	Кількість проведених публічних заходів	0	-	-	1	1. Проведення публічних заходів для осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України, їхніх громадських об'єднань та представницьких органів з метою підвищення рівня обізнаності про основні завдання, повноваження ДЕСС та її територіальних органів	ДЕСС
4. Підвищення рівня професійної компетентності працівників територіальних органів ДЕСС щодо ефективного забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України	Кількість рекомендацій	0	-	-	1	2. Підготовка рекомендацій для територіальних органів ДЕСС щодо особливостей взаємодії з громадськими об'єднаннями національних меншин (спільнот) України на регіональному та місцевому рівнях	ДЕСС
	Кількість працівників територіальних органів ДЕСС, які пройшли підвищення кваліфікації за відповідними програмами	0	-	-	-	1. Проходження працівниками територіальних органів ДЕСС підвищення кваліфікації за напрямом запобігання та протидії дискримінації, в тому числі за ознаками расового, етнічного походження, мовними ознаками	ДЕСС, НАДС

5. Забезпечення контролю за дотриманням прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України	Кількість прийнятих нормативно-правових актів	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття нормативно-правового акта про затвердження порядку здійснення контролю за додержанням законодавства у сфері національних меншин (спільнот) України з метою забезпечення ефективного нагляду за дотриманням прав осіб, які належать до національних меншин, підвищення прозорості роботи державних органів та виконання міжнародних зобов'язань України у цій сфері.	ДЕСС, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)
---	---	---	---	---	---	---	--

Стратегічна ціль 4: Забезпечення правового середовища, що сприяє терпимості та взаємоповазі в українському суспільстві, зокрема протидія дискримінації та мові ворожнечі на підставі етнічної, культурної, мовної або релігійної самобутності

Операційна ціль 4.1: Забезпечення ефективної протидії використанню мови ворожнечі у публічному просторі, медіа, а також підвищення обізнаності громадян щодо шкідливого впливу мови ворожнечі						
Орган відповідальний за операційну ціль: Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення						
Результати виконання цілі			Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)			
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Виконавці
1. На законодавчому рівні визначено механізми правового захисту щодо протидії расизму, ксенофобії, мови ворожнечі	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	-	1	-	1. Розроблення та внесення змін до Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» щодо визначення понять «мова ворожнечі», «множинна

	Кількість прийнятих нормативно-правових актів Верховною Радою України					дискримінація», «дискримінація за асоціацією»	
2. Вжиття заходів щодо боротьби з мовою ворожнечі	Затверджено критерії, які дозволяють чітко розмежовувати допустимі висловлювання від тих, що сприяють ворожнечі	0	-	1	-	1. Формування та затвердження критеріїв для визначення інформації, що містить ксенофобські висловлювання та висловлювання, що розпалюють мову ворожнечі	Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, ДЕСС, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)
	Кількість інформаційно-роз'яснувальних заходів	0	1	1	5	2. Проведення інформаційно-роз'яснувальних заходів для державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, журналістів, науково-педагогічних, педагогічних працівників, спрямованих на підвищення обізнаності у сфері протидії мові ворожнечі	Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, НАДС, МОН, ДЕСС, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)
	Кількість проведених інформаційних кампаній	0	-	1	1	3. Забезпечення проведення інформаційних кампаній серед населення через медіа, спрямованих на підвищення обізнаності про прояви мови ворожнечі, можливості її попередження і протидії їй	МКСК, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою), ДЕСС
	Кількість запроваджених систем моніторингу	0	-	-	1	4. Створення та запровадження системи моніторингу, виявлення та повідомлення про факти поширення мови ворожнечі в онлайн-медіа з	Національна рада з питань телебачення та

						використанням технологій штучного інтелекту	радіомовлення, Мініффри
--	--	--	--	--	--	---	-------------------------

Стратегічна ціль 5: Покращення умов для забезпечення реалізації права на використання мови своєї меншини кожною особою, яка до такої належить

Операційна ціль 5.1: Забезпечення публічної видимості, збереження, популяризації та розвитку мов національних меншин (спільнот) та корінних народів України						
Орган, відповідальний за операційну ціль: ДЕСС						
Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)				
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Виконавці
1. Забезпечення умов для захисту та розвитку вразливих мов	Кількість прийнятих нормативно-правових актів	0	1	-	-	1. Розробка Стратегії збереження та розвитку мов, що перебувають під загрозою зникнення, спрямованої на збереження культурного та мовного розмаїття України, а також виконання міжнародних зобов'язань України згідно з Європейською хартією регіональних мов або мов меншин.
2. Вдосконалення імплементації Європейської хартії регіональних мов меншин	1. Кількість проведених заходів 2. Кількість учасників заходів	-	-	-	1	ДЕСС, МКСК, Міннац'єдності
						ДЕСС, обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації)

3. Вжиття заходів щодо збереження та розвитку мов національних меншин (спільнот) та корінних народів України	Кількість наданих грантів	0	5	5	6	1. Надання грантів для реалізації проєктів і заходів, спрямованих на збереження та розвиток мов національних меншин (спільнот) та корінних народів України	ДЕСС
	Кількість проведених заходів	0	20	20	20	2. Проведення заходів з нагоди Міжнародного дня рідної мови	Обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації)
	Кількість проведених конкурсів, у тому числі олімпіад	0	10	10	10	3. Проведення конкурсів, у тому числі всеукраїнських учнівських олімпіад, з володіння мовами та знання літератури національних меншин (спільнот) та корінних народів України	МОН, Національний центр "Мала академія наук України", обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації)
Операційна ціль 5.2: Забезпечення дотримання права на використання рідної мови							
Орган, відповідальний за операційну ціль: Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)							
Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)					
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці

1. Забезпечення контролю за дотриманням мовних прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України	Кількість прийнятих нормативно-правових актів	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття нормативно-правового акта про затвердження порядку здійснення контролю за додержанням права національних меншин (спільнот) України на використання мов національних меншин (спільнот) України.	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)
Операційна ціль 5.3: Підвищення ролі державної мови як засобу міжнаціонального (міжетнічного) порозуміння в українському суспільстві							
Орган, відповідальний за операційну ціль: ДЕСС							
Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)					
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці
1. Підвищення рівня володіння державною мовою як мовою міжетнічного спілкування	Кількість проведених курсів	0	20	20	20	1. Організація та проведення курсів з вивчення державної мови для осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України	Обласні, Київська міська державна адміністрація (військова адміністрація)
	Кількість створених онлайн-курсів	0	-	1	-	2. Створення онлайн-курсу з вивчення та підвищення рівня володіння державною мовою для осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України	ДЕСС, Національна комісія зі стандартів державної мови, Уповноважений із захисту державної мови (за згодою)

	Кількість учасників онлайн-курсу, які успішно пройшли підсумкове оцінювання	0	0	10	10	3. Проходження онлайн-курсу з вивчення або підвищення рівня володіння державною мовою особами, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України	ДЕСС
--	---	---	---	----	----	--	------

Стратегічна ціль 6: Поліпшення умов для візуалізації культур національних меншин (спільнот) та корінних народів України у суспільному просторі

Операційна ціль 6.1: Забезпечення публічної видимості, популяризації та розвитку культури національних меншин (спільнот) та корінних народів України							
Орган, відповідальний за операційну ціль: МКСК							
Результати виконання цілі				Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)			
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці
1. Покращення доступу осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України до бібліотечних ресурсів і культурних послуг	Кількість проведених досліджень	0	-	1	-	1. Проведення дослідження для визначення рівня задоволення культурних потреб осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України	МКСК, ДЕСС
	Кількість бібліотек	-	5	5	5	2. Створення багатofункціонального простору в публічних бібліотеках, з урахуванням мовних потреб осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України	МКСК, обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації)
2. Підвищення публічної видимості та доступності культур національних меншин (спільнот) та корінних народів України	Кількість заходів	-	5	5	5	1. Проведення книжкових виставок, організація музейних експозицій, присвячених культурній самобутності національних меншин (спільнот) та корінних народів України	МКСК, обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації)

	Кількість наданих грантів	0	5	5	5	2. Запровадження грантової програми підтримки видання двомовних книг: державною мовою, мовами національних меншин (спільнот) та корінних народів України	МКСК, Державна установа "Український інститут книги" (за згодою)
	Кількість проведених консультацій з питань надання фінансової підтримки суб'єктам у сфері медіа	0	-	20	-	3. Опрацювання питання про можливість надання фінансової підтримки суб'єктам у сфері медіа місцевої категорії, що видаються виключно мовами національних меншин (спільнот) України, за рахунок коштів місцевих бюджетів	органи місцевого самоврядування (за згодою)
	Кількість суб'єктів у сфері медіа, яким надано державну фінансову підтримку	0	0	4		4. Забезпечення надання державної фінансової підтримки суб'єктам у сфері медіа загальнонаціональної та регіональної категорій, що цілеспрямовано сприяють розвитку мов та культур національних меншин (спільнот) України	Держкомтелерадіо
	Кількість проведених інформаційно-роз'яснювальних заходів	0				5. Проведення інформаційно-роз'яснювальних заходів щодо можливостей суб'єктів у сфері медіа, які видаються мовами національних меншин (спільнот) України, отримувати міжнародну технічну допомогу у вигляді грантів, державну фінансову підтримку	ДЕСС, Держкомтелерадіо
Операційна ціль 6.2: Поліпшення умов для реалізації прав національних меншин (спільнот) України на автономне збереження та сприяння культурної самобутності Орган, відповідальний за операційну ціль: ДЕСС							
Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)					
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці

1. Забезпечення повної реалізації та розвитку прав національних меншин (спільнот) у сфері культури, спорту, туризму	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття законопроекту про внесення змін до законодавства України щодо надання права особам, які належать до національних меншин (спільнот), на організацію та відзначення (святкування) національних свят, інших подій, пов'язаних з їхньою історією та культурою, використання мови національної меншини (спільноти), зокрема у сферах науки, спорту, туризму	ДЕСС ВРУ
	Кількість створених туристичних маршрутів	0	2	2	2	2. Створення та популяризація туристичних маршрутів місцями історичної пам'яті національних меншин (спільнот) України	ДАРТ, МКСК, ДЕСС, громадські об'єднання національних меншин (спільнот) України
2. Прийняття та подальша імплементація законодавства щодо вільного використання національної символіки особами, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття законопроекту про внесення змін до Закону України "Про національні меншини (спільноти) України" щодо права осіб, які належать до національних меншин (спільнот), на вільне використання національної символіки національної меншини (спільноти)	Мін'юст, ДЕСС, ВРУ
	Кількість проведених зустрічей	0	2	2	-	2. Започаткування інклюзивного діалогу з громадськими об'єднаннями національних меншин (спільнот) щодо підготовки пропозицій щодо внесення змін в законодавство та його подальшої імплементації в частині використання національної символіки, яка відображає їхню культуру.	Мін'юст, ДЕСС, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за угодою), Український інститут національної пам'яті

	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	-	1	-	3. Прийняття акта Кабінету Міністрів України щодо реалізації права осіб, які належать до національних меншин (спільнот), на вільне використання національної символіки національної меншини (спільноти), яка відображає їхню культуру, відповідно до стандартів Ради Європи.	Мін'юст, ДЕСС, КМУ
3. Вжиття заходів щодо збереження, історичної, спадщини національних меншин на основі їхнього культурного самовизначення.	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України	0	-	1	-	1. Розроблення та прийняття акта щодо засудження злочинів Російської імперії та сталінського терору проти осіб, які належать до національних меншин (спільнот), корінних народів України	Український інститут національної пам'яті, МКСК, ДЕСС, ВРУ
	Кількість законодавчих ініціатив	0	-	1	-	2. Напрацювання законодавчих пропозицій щодо повернення історичних топонімів у населених пунктах, в яких традиційно проживають особи, які належать до національних меншин (спільнот) України, або в яких такі складають значну частину населення	Український інститут національної пам'яті, Національна академія наук України, ДЕСС, ВРУ
	Кількість нормативно-правових актів, внесених Кабінетом Міністрів України	0	-	-	1	3. Розроблення та прийняття законопроекту про внесення змін до Закону України "Про національні меншини (спільноти) України" щодо права на використання мов національних меншин (спільнот) України у сфері надання топографічної інформації	ДЕСС, ВРУ
	Кількість включених пам'яток культури до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.					4. Вжиття на постійній основі заходів щодо включення пам'яток культури національних меншин (спільнот) до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.	МКСК

4. Вжиття заходів щодо збереження, історичної, культурної спадщини національних меншин (спільнот) України	Кількість проведених освітніх і культурних заходів у рамках проекту Відсоток охоплення залученості відвідувачів заходу	0	-	1	-	1. Реалізація культурного проекту "Кримськотатарська садиба" на території Національного музею народної архітектури та побуту України, спрямованого на збереження та популяризацію кримськотатарської культурної спадщини	МКСК, ДЕСС, Національний музей народної архітектури та побуту України, ДП "Кримський дім"
	Кількість проведених заходів	0	1	2	3	2. Проведення виставок творів мистецтва, які мають культурне значення для караїмів, кримчаків та кримських татар	МКСК, ДЕСС, громадські об'єднання корінних народів України (за згодою)
	Кількість нормативно-правових актів	0	-	1	-	3. Розроблення та затвердження переліку місць об'єктів релігійного та культурного значення караїмів	МКСК, ДЕСС, громадські об'єднання караїмів (за згодою)

Операційна ціль 7.1: Створення умов для підвищення якості навчання державною мовою та мовами національних меншин (спільнот) та корінних народів України									
Орган відповідальний за операційну ціль: МОН									
Результати виконання цілі			Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)				Виконавці		
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи	Виконавці		
1. Забезпечення права осіб, які належать до національних меншин (спільнот), та корінних народів України на навчання рідною мовою та на вивчення рідної мови	Кількість нормативно-правових актів, поданих Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття законопроектів про внесення змін до законодавства України про освіту, які передбачатимуть: - запровадження статусу школи національної меншини для закладу, в якому щонайменше дві третини класів (груп) навчаються мовою національної меншини, яка є офіційною мовою Європейського Союзу; - право на використання мови відповідної національної меншини в освітньому процесі поряд з державною мовою у закладах освіти, де є класи (групи) з навчанням мовами національних меншин, які є офіційними мовами Європейського Союзу; - можливість розширення переліку навчальних предметів (інтегрованих курсів) для вивчення державною мовою у класі (групі) з навчанням мовами національних меншин, які є офіційними мовами Європейського Союзу за	ВРУ, МОН,		

						рішенням закладу освіти на підставі письмового звернення двох третин батьків учнів даного класу (групи); • можливість складання зовнішнього незалежного оцінювання та вступних випробувань у перекладі відповідною мовою національної меншини, якою здобувалася освіта (крім закладів із навчальних предметів / курсів мовного компонента та історії України); • розробити окремі вимоги для комунальних академічних ліцеїв з класами з мовами навчання національних меншин, що належать до мов ЄС	
Кількість типових освітніх програм	0	1	-	-	-	2. Розроблення та затвердження типової освітньої програми відповідно до нового Державного стандарту профільної середньої освіти для закладів загальної середньої освіти	МОН
Кількість модельних навчальних програм	0	-	8	-	-	3. Розроблення та затвердження модельних навчальних програм з мов та літератур національних меншин (спільнот) та корінних народів України для закладів загальної середньої освіти	МОН
Кількість курсів за вибором	0	-	1	1	1	4. Запровадження у закладах загальної середньої освіти курсів за вибором про історію та культуру національних меншин (спільнот) України як невід'ємної частини загальноукраїнської історії та культури.	МОН, Державна установа "Український інститут розвитку освіти", громадські об'єднання представників національних

							меншин (спільнот) України
	Кількість інформаційно-аналітичних матеріалів	0	-	-	1	5. Вивчити питання щодо залучення інвестиційних коштів міжнародних програм і фондів для створення сучасного освітнього простору в закладах освіти в умовах впровадження реформи НУШ на рівні профільної середньої освіти	МОН, Мінфін
	Кількість регіональних планів формування мережі закладів освіти, що забезпечують здобуття загальної повної середньої освіти	0	-	3	-	6. Опрацювати питання врахування потреб представників національних меншин при формуванні мережі академічних ліцеїв для здобуття профільної середньої освіти у територіальних громадах, де компактно проживають представники національних меншин	Закарпатська, Одеська, Чернівецька області державні адміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою), МОН
	Кількість класів (груп), створених за заявами батьків (осіб, які їх замінюють)	100%	100%	100%	100%	7. Забезпечення доступу до якісної загальної середньої освіти мовами національних меншин (спільнот) корінних народів України у місцях їх компактного проживання шляхом створення класів (груп) відповідно до запиту	обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)

2. Забезпечення навчально-методичного супроводу освітнього процесу мовами національних меншин (спільнот) та корінних народів України	Кількість найменувань навчальної та навчально-методичної літератури	0	37	40	45	1. Підготувати рукописи навчальної та навчально-методичної літератури мовами національних меншин (спільнот) та корінних народів України, провести їхню комплексну експертизу, надати відповідні грифи навчальній літературі, надрукувати підручники	МОН, Державна установа "Український інститут розвитку освіти", Державна наукова установа "Інститут модернізації змісту освіти", Національна академія педагогічних наук України (за згодою)
	Кількість перекладених завдань	0	1135	1140	1140	2. Здійснення перекладу завдань національного мультитипового тесту (НМТ) мовами національних меншин (спільнот) та корінних народів України.	Український центр оцінювання якості освіти, МОН
	Кількість нормативно-правових актів, поданих Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	-	-	1	3. Забезпечення можливості оформлення обов'язкової ділової документації у закладах освіти з класами (групами) з навчанням мовами національних меншин двома мовами: поряд із державною мовою – мовою національної меншини, яка є офіційною мовою ЄС	МОН
3. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, а також закладів загальної середньої освіти з класами (групами) з навчанням мовами національних меншин (спільнот) та корінних народів України	Кількість програм підвищення кваліфікації	0	8	10	12	1. Запровадження (оновлення змісту) програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо реалізації ними моделі багатомовної освіти з навчанням мовами національних меншин (спільнот) та корінних народів України	Заклади післядипломної педагогічної освіти, МОН, ДУ "УІРО", Національна академія педагогічних наук України (за згодою)

4. Забезпечення права навчання мовами національних меншин у закладах фахової передвищої освіти та закладах професійної (професійно-технічної) освіти	Кількість нормативно-правових актів, поданих Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України	0	1	-	-	1. Розроблення та прийняття законопроектів «Про професійну (професійно-технічну освіту)», який передбачатиме можливість організації освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та закладах фахової передвищої освіти приватної форми власності мовами національних меншин, які є офіційними мовами Європейського Союзу	МОН, ВРУ
--	--	---	---	---	---	---	----------

Стратегічна ціль 8: Забезпечення реалізації прав осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України, відповідно до міжнародних зобов'язань з акцентом на доступ до правового захисту, соціальних послуг і рівноправної участі в суспільному житті

Операційна ціль 8.1: Сприяння особам, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України, в отриманні документів, які підтверджують їхній статус, права та юридичні факти						
Орган відповідальний за операційну ціль: ДЕСС						
Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)				
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Заходи
1. Сприяння документуванню осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України, для забезпечення їх дієвої участі у суспільному житті	Кількість поданих нормативно-правових актів до Кабінету Міністрів України	0	1	1	-	1. Розроблення та внесення на прийняття Кабінетом Міністрів України пропозицій щодо врегулювання питання запровадження спеціальної процедури щодо видачі свідоцтва про народження, оформлення документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України чи її спеціальний статус
	Кількість прийнятих нормативно-правових актів					Мін'юст, ДМС, ДЕСС, Координаційний центр з надання правової допомоги (за згодою), КМУ

житті та доступу до публічних послуг	Кількість моніторингових візитів	1	3	3	3	2. Проведення заходів виїзного моніторингу стану дотримання прав осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України, за участю ромських медіаторів у місцях компактного проживання ромів	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою), ДЕСС, МВС, ДМС, обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації)
	Кількість створених консультативних пунктів	0	2	2	2	3. Створення консультативних пунктів надання безоплатної правничої допомоги для осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України, в місцях їхнього компактного проживання для забезпечення можливості отримувати публічні послуги	Координаційний центр з надання правничої допомоги (за згодою), громадські об'єднання ромської національної меншини (спільноти) України (за згодою), ДЕСС, обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)

	Кількість проведених інформаційних кампаній	1	2	2	3	4. Проведення інформаційних кампаній для із роз'яснення процедури документування, використання інформаційні матеріали (буклети, плакати тощо)	ДЕСС, Київська обласні, міська державні адміністрації (військові адміністрації), Координаційний центр з надання правової допомоги (за згодою), Державна міграційна служба України, Міністерство юстиції України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)
--	---	---	---	---	---	---	---

Операційна ціль 8.2: Забезпечення належних житлово-побутових умов для осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України, шляхом покращення доступу до житлово-комунальних послуг, розвитку інфраструктури та посилення соціальної інтеграції

Орган відповідальний за операційну ціль: Міністерство розвитку громад та територій України

Результати виконання цілі		Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)				
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	2025	2026	2027	Виконавці
1. Покращення умов життя осіб, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України, шляхом	Кількість ромських поселень, в яких забезпечено доступ до якісних житлово-комунальних послуг	0	2	2	2	Мінрозвитку, обласні, Київська міська державні адміністрації

основних житлово-комунальних послуг.							органи місцевого самоврядування (за згодою)
Операційна ціль 8.3: Сприяння кодифікації ромської мови в Україні з метою її поліпшення умов для її збереження та розвитку в усіх сферах суспільного життя							
Орган відповідальний за операційну ціль: ДЕСС							
Результати виконання цілі							
Найменування завдання	Індикатор виконання заходів	Початкове значення	Строк виконання (одиниці вимірювання заходів)			Заходи	Виконавці
2025	2026	2027					
1. Кодифікація ромської мови	Кількість засідань міжвідомчої робочої групи	0	1	1	1	1. Створення та забезпечення діяльності міжвідомчої робочої групи з кодифікації ромської мови	ДЕСС, МОН, Інститут мовознавства ім.О.О. Потебні (за згодою)
	Кількість розроблених та затверджених нормативно-правових актів	0	-	-	1	2. Запровадження єдиного стандарту письмової форми ромської мови, що сприяє її використанню в освітніх програмах та для інших потреб	ДЕСС, МОН, НАН України
	Кількість аналітичних звітів із рекомендаціями щодо базового діалекту для кодифікації ромської мови	0	-	1	-	3. Проведення дослідження щодо визначення базового діалекту ромської мови для її подальшої кодифікації	ДЕСС, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні (за згодою), МОН, МКСК
	Кількість нормативно-правових актів	0	-	1	-	4. Затвердження алфавіту ромської мови на основі лагінської графіки	ДЕСС, НАН України, громадські об'єднання ромської національної

2. Забезпечення освітніх прав ромської національної меншини шляхом розвитку системи підготовки педагогічних кадрів, впровадження інклюзивних освітніх програм і створення умов для викладання ромської мови в закладах освіти.	Кількість нормативно-правових актів	0	-	-	1	5. Розроблення та затвердження правопису ромської мови з використанням алфавіту ромської мови на основі латинської графіки	ДЕСС, НАН України, громадські об'єднання ромської національної меншини (за згодою)
	Кількість інформаційних матеріалів	0	-	-	1	1. Опрацювати питання створення факультету ромської мови при педагогічному інституті для підготовки професійних педагогічних кадрів з метою забезпечення освітніх потреб ромської національної меншини.	МОН, МКСК, Мінфін, ДЕСС
	Кількість розроблених навчальних програм	0	-	-	2	2. Запровадження навчальної програми з ромської мови для учнів 1-4 класів	МОН, Національна академія педагогічних наук України (за згодою)
	Кількість розроблених та впроваджених навчальних модулів.	-	-	-	1	3. Розроблення та впровадження навчальних модулів до програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо особливостей роботи з дітьми та батьками, які належать до ромської національної меншини (спільноти) України	Надавачі послуг професійного розвитку педагогічних працівників, ДУ "УІРО", МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою), ДЕСС,

забезпечення прав корінних народів України	Кількість класів (груп), створених за заявами батьків (осіб, які їх замінюють)	0	-	100%	100%		1. Створення класів (груп) з вивченням кримськотатарської мови або навчанням кримськотатарською мовою поряд з державною у закладах дошкільної та загальної середньої освіти відповідно до заяв батьків (осіб, які їх замінюють)	Обласні, Київська міська державні адміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою), МОН
2. Забезпечення доступу до якісної освіти мовами корінних народів України та вивчення мов корінних народів України	Кількість затверджених освітніх програм	0	-	1	-	2	2. Розроблення та затвердження освітньої програми курсу за вибором для вивчення кримськотатарської мови для закладів загальної середньої освіти	МОН
3. Підвищення рівня обізнаності та заохочення до вивчення і використання мов корінних народів України, зокрема кримськотатарської, через проведення інформаційно-просвітницьких кампаній, організацію конкурсів, забезпечення доступу до навчально-методичних матеріалів та реалізацію тренінгових програм для родин, спрямованих на підтримку мовної ідентичності	Кількість проведених інформаційних та мотиваційних заходів	0	2	2	2	2	1. Здійснення організаційних, інформаційних та мотиваційних заходів щодо заохочення вивчення та спілкування кримськотатарською мовою у родині, зокрема проведення інформаційних кампаній, конкурсів, забезпечення доступу до навчально-методичних матеріалів, організація тренінгів для батьків (старших членів родини)	ДЕСС, Міністерство внутрішніх справ, МКСК, Мелітський кримськотатарський центр (за згодою)
	Кількість проведених заходів та/або активностей	0	2	2	2	2	2. Сприяння створенню та поширенню освітньо-виховних, культурно-мистецьких та інших розважальних заходів/активностей кримськотатарською мовою для дітей, проведення тематичних заходів	Міністерство освіти і науки, МОН, МКСК, ДЕСС, Держмістектв, Український культурний фонд (за згодою), Український

							інститут книги (за згодою)
Кількість програм	0	1	-	-	3. Розроблення та запровадження програми фінансування фундаментальних та прикладних наукових досліджень з проблематики корінних народів України до 2029 року	НАН України, ДЕСС, Український інститут національної пам'яті, МОН	
Кількість інформаційних матеріалів, відеороликів, фільмів	0	-	1	1	4. Забезпечення створення та поширення інформаційних матеріалів, відеороликів, фільмів для популяризації кримськотатарської мови	Міннац'єдності, МКСК, АТ НСТУ (за згодою), ДЕСС	
Кількість курсів	0	1	1	1	5. Започаткування курсів, розмовних клубів з вивчення кримськотатарської мови	МКСК, ДП "Кримський дім", МОН	
Кількість курсів	0	-	1	-	6. Запровадження курсу з вивчення кримськотатарської мови на вебплатформі в мережі Інтернет	ДЕСС, МОН, Мініфрі, Меджіс кримськотатарського народу (за згодою)	
Кількість створених та продубльованих (перекладених) аудіовізуальних творів кримськотатарською мовою	0 1	- -	1 2	2 2	7.1. Створення аудіовізуальних творів кримськотатарською мовою 7.2. Дублювання (переклад) аудіовізуальних творів кримськотатарською мовою	Держкіно, АТ "НСТУ" (за згодою), Постійне представництво України в Автономній Республіці Крим (за згодою)	
Кількість проведених наукових заходів, конференцій	-	1	1	1	8. Проведення наукових та науково-практичних конференцій, присвячених актуальним питанням	НАН України(за згодою), МОН,	

					кримськотатарської мови, культури та історії кримськотатарського народу, зокрема забезпечення організації та проведення щорічної міжнародної наукової конференції на постійній основі	ДЕСС, Межліс кримськотатарського народу (за згодою)
Кількість підтриманих проєктів		-	1	2	4	МКСК, Український інститут книги (за згодою), Український культурний фонд (за згодою), МОН, ДЕСС
Кількість виданих словників		0	-	1	-	НАН України (за згодою), ДЕСС, МОН, МКСК
Кількість тиражів виданої продукції		1	-	1	-	ДЕСС, МКСК, Міннац'єдності, Український інститут національної пам'яті, Державне агентство з питань мистецтв та мистецької освіти (за згодою), Державна установа "Український інститут книги", Постійне представництво України в

4. Вжиття заходів щодо збереження етнічної, історичної, культурної спадщини корінних народів України	Кількість фондів	-	-	1	-	12. Створення фонду літератури кримськотатарською мовою в електронній формі	Мінац'єдності, МКСК, ДЕСС, громадські об'єднання кримськотатарського народу (за згодою)
	Рівень забезпечення веб-сайтів органів державної влади, які доступні і кримськотатарською мовою	-	-	20%	30%	13. Запроваджено версії офіційних вебсайтів органів державної влади, державних установ та організацій, які у межах своїх повноважень опікуються проблематикою корінних народів України	Мінцифри, ДЕСС
	Кількість розробленого програмного забезпечення для засобів мобільного зв'язку	-	1	1	1	14. Розроблення програмного забезпечення для засобів мобільного зв'язку мовами корінних народів України (наприклад Дія, Резерв +..)	Мінцифри, ДЕСС інші заінтересовані органи державної влади
	Кількість проведених освітніх і культурних заходів у рамках проекту	0	-	1	-	1. Реалізація культурного проекту "Кримськотатарська садиба" на території Національного музею народної архітектури та побуту України, спрямованого на збереження та популяризацію кримськотатарської культурної спадщини	МКСК, ДЕСС, Національний музей народної архітектури та побуту України, ДП "Кримський дім"
	Відсоток охоплення залученості відвідувачів заходу						
	Кількість проведених заходів	-	1	2	3	2. Проведення виставок творів мистецтва, які мають культурне значення для караїмів, кримчаків та кримських татар	МКСК, ДЕСС, громадські об'єднання корінних народів України (за згодою)

	Кількість нормативно-правових актів	-	-	1	-	3. Розроблення та затвердження переліку місць об'єктів релігійного та культурного значення караїмів	МКСК, ДЕСС, громадські об'єднання караїмів (за згодою)

